

Op stap

In natuurgebied Hesselsberg loopt een bewegwijzerde wandelroute van 5,1 km. Deze is aangeduid met paaltjes met een groene markering.

Het startpunt is de parking van Bezoekerscentrum de Lieteberg (Stalkersweg zn.) of het Vijverplein nr. 5 in Zutendaal. Stevige schoenen zijn aangeraden. Honden zijn welkom, maar steeds kort aangelijnd. Loslopende honden veroorzaken stress bij de vogels en dieren in het gebied.

Meer natuur in Limburg?!

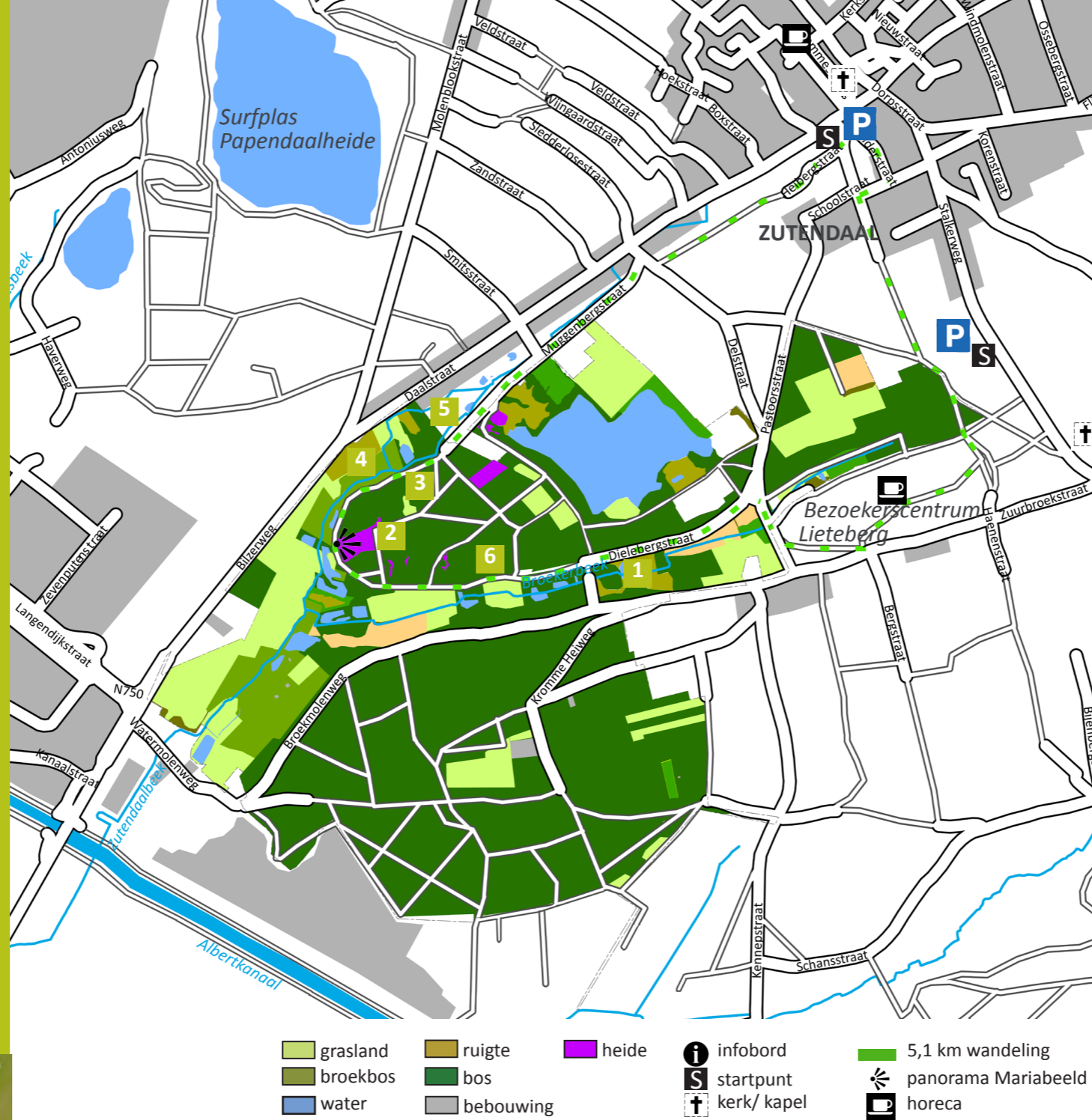
Natuurvereniging Limburgs Landschap vzw wil zoveel mogelijk Limburgse natuur behouden voor de toekomst. Dit doen we door de aankoop en het aangepast beheren van gebieden.

We beschermen niet enkel wat rest, maar herstellen ook wat verloren ging en ontwikkelen nieuwe natuur. Door rekening te houden met de draagkracht van de natuur, zijn niet alle plekjes even toegankelijk, maar krijgen ze zo wel de kans om zich te ontwikkelen! Draag jouw steentje bij voor natuurgebied Hesselsberg met een gift op rekening IBAN - BE 28 4564 0220 0120, BIC - KREDBEBB en vermeld 'Gift Hesselsberg'. Bij elke gift vanaf 40 euro ontvang je een fiscaal attest.

Ook gedreven door natuur? Word lid!

Dat kan al door 15 euro (20 euro voor Nederland) over te schrijven op rekeningnummer BE 28 4564 0220 0120 van Limburgs Landschap vzw. Je ontvangt een leuk welkomstpakket en krijgt viermaal per jaar 'Limburgs Landschap magazine' in je bus. Als lid neem je gratis deel aan alle wandelingen en krijg je korting op bepaalde activiteiten, cursussen of producten. Voor meer info:

www.limburgs-landschap.be

Hesselsberg

Natuur op de rand van Haspengouw en de Kempen

Zutendaal

Welkom in natuurgebied Hesselsberg

Natuurgebied de Hesselsberg is een van de vele groene parels die Zutendaal rijk is. Het gebied wordt doorsneden door de Zutendaalbeek en Gebroekerbeek. Door zijn variatie in hoogte vind je er zowel beemden, natte elzenbroekbossen als drogere heide met de zeldzame jeneverbes. En ook aan cultuurhistorische elementen is er met de oude hoeves en de Suetendaelmolen geen gebrek in het gebied.

1 Bergen en valleien

Natuurgebied de Hesselsberg kent door zijn ligging op de overgang tussen de Kempen en Haspengouw een variatie aan natuur die eigen is aan beide regio's. Ooit zette de Maas in de Kempen een heleboel sediment af: het Kempens Plateau. Daardoor bevind je je tussen 70 en 100 meter boven zeeniveau. Vier beken doorsnijden de steilrand van het Kempens Plateau: de Zutendaalbeek, de Gebroekerbeek, de Bezoensbeek en de Roelerbeek. Wat in de loop der eeuwen niet werd uitgesleten door deze beken, bleef over en noemen we nu 'bergen'.

2 Heide van Hesselsberg

Daar waar het grote Mariabeeld je verwelkomt, ligt nog een van de weinige heiderelicten van Zutendaal. Ruim 8000 jaar lang bestond de omgeving hier voornamelijk uit heide: de enige vegetatie die de begrazing met schapen op de arme zandgrond weerstond. Uit kadastrale gegevens

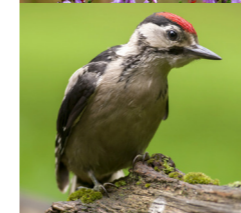
van 1842 blijkt dat Zutendaal maar 10% bebost was en dat heide bijna 49% van de oppervlakte innam. De heide verdween door een samenloop van omstandigheden: in de landbouw werd de omschakeling gemaakt van schapen naar koeien en voor de mijnen werden de heidegronden massaal beplant met grove den en later de Corsicaanse den. Deze dienden als stuthout in de mijngangen.

3 Alvermannekes

Aan de rand van de Hesselsberg bevindt zich een diepe insnijding, de "Alverkuil" genoemd. Het is een oud droogdal dat is ontstaan door erosie. Onder de plaatselijke bevolking gaat het verhaal dat dit de woonplaats was van de Alvermannekens, wezentjes die het midden hielden tussen trol en kabouter en die in 1925 tot leven kwamen in de verhalen van pastoor Theo Vandebecck.

"De sage schildert ze ons af als kleine zwarte mannekens, gewoonlijk mismaakt, leelijk, en oud als de straat. Ze dragen lange baarden. Heel hun lijf is ruig behaard en lange zwarte nagels steken uit aan teen en vinger. Ze zijn gekleed met rooden mantel en rooden hoed, in Limburg, ook wel met zwarte rokscens, uit biezen en heidewortels geweven, met daarboven een aardig moetsken, dat ze bij dansen en springen in de hoogte gooien om het daarna met hun teenen weer op te vangen. Men stelt ze zelfs zoo klein voor dat ze op den rand van een tafelbord kunnen dansen, onder geitenblad en varens zich verschuilen, en op hun zeven gemakken plaats nemen op paddestoelen. Het is voor hen dan ook een waar plezier op den rug van tor of meikever de hei door te snorren."

Foto's: Marcel Bex, Veerle Cielen, Heleentje De Brauer, Dany Tielens, Jean Van Hamel
Tekst: Heleentje De Brauer

4 Beemden in beekvalleien

In de achttiende en de negentiende eeuw bevonden zich in de beekvalleien rondom de dorpen aaneengesloten hooilanden of beemden. Op de hogere percelen lagen akkers en verder weg strekte zich heide met vennen en duinen uit. Economisch waren deze verschillende grote landschappelijke eenheden met elkaar verbonden. Grote hoeveelheden heidestruiken werden uit de heide gehaald en als strooisel in de stal gebruikt. Het hooi uit de beekvalleien diende als wintervoeder voor het vee dat in de beekvalleien en op de heidegronden ging grazen. Mest uit de stallen werd op de akkers gebracht.

In het gehucht Gebroek vind je misschien wel Vlaanderens best bewaarde relict van dat eeuwenoude heidelandbouwsysteem. Door de vestiging van enkele grote industriële bedrijven en de mijnbouw, daalde het aantal landbouwers enorm. Zo werd landbouw steeds meer een nevenberoep en verboden de natte hooilanden.

5 Natte bossen

De elzenbroekbossen die zo ontstonden zijn in natuurgebied Hesselsberg erg waardevol. Er komen zeer zeldzame plantensoorten voor zoals het paarbladig goudveil en bospaardenstaart. Het hemelwater dat op het Kempens Plateau valt en daar langzaam doorheen sijpelt komt onder druk van het hoogteverschil onderaan de steilrand, langs de beek, aan de oppervlakte. Dat kalkhoudend, zuurstofrijk en ijzerhoudend 'kwelwater' doet het opgeloste ijzer oxideren. Hierdoor wordt het water sterk roestkleurig. Limburgs Landschap wil waar het mogelijk is, de natte hooilanden en openheid van de beekvalleien weer herstellen. Daar waar de natuurwaarde van de elzenbroekbossen groter is, blijven deze gehandhaafd.

6 Naaldbossen en jeneverbes

Tussen de Gebroekerbeek en de flank van de Hesselsberg richting de Dieleberg ligt een waardevolle site met jeneverbesstruiken. Jeneverbes is een wintergroene inheemse, maar zeldzame naaldboom. Vroeger kwam hij massaal op de heide voor. In Vlaanderen is de jeneverbessensite in As de grootste, maar deze traag groeiende struik heeft nergens zoveel natuurlijke zaailingen als in Zutendaal op de Hesselsberg. Door verbodsbosbouw werden de dennen al wat ijler gezet ten behoeve van de jeneverbes, maar een volgende dunning dringt zich op. Nu wordt, net als vroeger, weer schapenbegrazing ingezet op de heidepercelen.

Hoge Kempen
in het spoor van de natuur

Het Nationaal Park Hoge Kempen in de Belgische provincie Limburg, is een uniek natuurgebied waar meer dan 5700 ha bos en heide beheerd en beschermd worden. Het gebied strekt zich uit over de gemeenten Dilsen-Stokkem, Maasmechelen, Zutendaal, Lanaken, Genk en As. Uitgestrekte dennenbossen worden afgewisseld met paarsbloeiende heide, grote waterplassen getuigen van grind- en zandwinning, hoge toppen bieden grootse vergezichten, In dit natuurlijke decor leven tal van zeldzame en bijzondere dieren. Meer ontdekken?

www.nationaalpark.be